

H F S A

HUKUK FELSEFESİ VE SOSYOLOJİSİ ARKİVİ

Devlet ve "Gereke"si
Hayrettin Ökçesiz

Strazburg Yargı Kararlarında Doğru, Haklı, Yasal ve Makul Gereke Biçimleri
Hilmi Şeker

Hukuki Yöntem
Klaus Adomeit

Hukuk Devleti Açısından Yasaların Metrukiyeti Uygulanmazlığı ve Uygulanamazlığı Sorunu
Adil Bingöl

Edebiyat ve Hukuk
Hüseyin Ontaş

Hukukun Kökeni Sorunsalına Rasyonalist-Doğal Hukuksal Bir Bakış: Ebu Hanife - Aşkın Değerler ve İdealler ile Pozitif Hukuk Arasındaki İlişkinin Evrensel Niteliği
Muharrem Kılıç

Düşünce Açıklama ve Yayma Özgürlüğünün Bir Sınırlama Nedeni Olarak "Cumhuriyetin Nitelikleri"
Mustafa Koçak

Hukuki Pozitivizmde Norm Üretme Sürecinde Ortaya Çıkan Epistemolojik Problemler
Jale Karakaş

Türk Hukuk Devriminin Felsefesi
Yasemin İskitçak

Hukuk Kültürünün Yapısını "Nomos-Physis" (Toplum-Kültür-Doğa) Çevresinde Yedi Üçüzlü Bir Kurguyla Açıklama Şemasında Egemenliğin İrçelenmesi
Hayrettin Ökçesiz

Hukuk Devletinde Direnme Hakkı
Hayrettin Ökçesiz

Ödev Kiplerini "Bir Yatırım" Sabiti Kullanılarak Gerçek Olanlara İndirgeme ile İlgili Yeni (Andersoncı-Olmayan) Yaklaşım Hakkında
V.O. Lobovikov

Terörle Mücadele Yasasını Anlamak
Michael Gludice

Yapıcı Kuralların Anlamı Üzerine
Wojciech Zelaniec

Doğal ve İradî Hukuk Arasındaki İlişki
Gogitashvili Otar

Yöntemsel Problemlerin Işığında Rus Liberalizminin Hukuk Felsefesi
Pozdnyakov Viktor Petroviç

Ortodoks Ülkelerinde Hukuk Duygusunun Doğuş Süreci
Shevtsov Sergiy

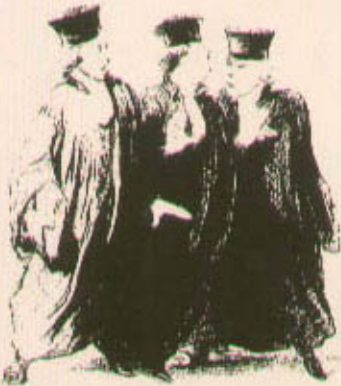
Cezalandırmaya ve Cezalandırmanın Faydacı ve Ödetmeci Rakiplerine İlişkin "Yeni Denge" Yaklaşımı
Vincent Luizzi

Rusya Federasyonu Üyelerinin Haklarına İlişkin Problemler
Vera D. Shuverova

Politik Toplumun Ahlâki Varlık Nedeni
Constantin Despotopoulos

Uluslararası Hukuk ve Gelecek Nesiller
Kemal Başlar

Hazırlayan: Hayrettin Ökçesiz

10

İSTANBUL
BAROSU

İÇİNDEKİLER

- Devlet ve "Gerekçe"si-*Hayrettin Ökçesiz* 11
- Strazburg Yargı Kararlarında Doğru, Haklı, Yasal ve Makul Gerekçe Biçimleri-*Hilmi Şeker* 14
- Hukuki Yöntem-*Klaus Adomeit* 43
- Hukuk Devleti Açısından Yasaların Metrukiyeti Uygulanmazlığı ve Uygulanamazlığı Sorunu-*Adil Bingöl* 50
- Edebiyat ve Hukuk-*Hüseyin Öntaş* 55
- Hukukun Kökeni Sorunsalına Rasyonalist-Doğal Hukuksal Bir Bakış: Ebu Hanife - Aşkın Değerler ve İdeler ile Pozitif Hukuk Arasındaki İlişkinin Evrensel Niteliği-*Muharrem Kılıç* 72
- Düşünce Açıklama ve Yayma Özgürlüğünün Bir Sınırlama Nedeni Olarak "Cumhuriyetin Nitelikleri"-*Mustafa Koçak* 85
- Hukuki Pozitivizmde Norm Üretme Sürecinde Ortaya Çıkan Epistemolojik Problemler-*Jale Karakaş* 97
- Türk Hukuk Devriminin Felsefesi-*Yasemin Işıқтаç* 102
- Hukuk Kültürünün Yapısını "Nomos-Physis" (Toplum-Kültür-Doğa) Çevresinde Yedi Üçüzlü Bir Kurguyla Açıklama Şemasında Egemenliğin İrdelenmesi-*Hayrettin Ökçesiz* 115
- Hukuk Devletinde Direnme Hakkı-*Hayrettin Ökçesiz* 122
- Ödev Kiplerini "Bir Yatırım" Sabiti Kullanılarak Gerçel Olanlara İndirgeme İle İlgili Yeni (Andersoncı-Olmayan) Yaklaşım Hakkında-*V.O.Lobovikov* 130
- Terörle Mücadele Yasasını Anlamak-*Michael Giudice* 134
- Yapıcı Kuralların Anlamı Üzerine-*Wojciech Zelaniec* 138
- Doğal ve İradi Hukuk Arasındaki İlişki-*Gogilaşvili Otar* 144
- Yöntemsel Problemlerin Işığında Rus Liberalizminin Hukuk Felsefesi-*Pozdnyakov Viktor Petroviç* 148
- Ortodoks Ülkelerinde Hukuk Duygusunun Doğuş Süreci-*Shevtsov Sergiy* 155
- Cezalandırmaya ve Cezalandırmanın Faydacı ve Ödetmeci Rakiplerine İlişkin "Yeni Denge" Yaklaşımı-*Vincent Luizzi* 159
- Rusya Federasyonu Üyelerinin Haklarına İlişkin Problemler-*Vera D. Shuverova* 165
- Politik Toplumun Ahlâki Varlık Nedeni-*Constantin Despotopoulos* ...170
- Uluslararası Hukuk ve Gelecek Nesiller-*Kemal Başlar* 173

Devlet ve "Gerekçe"si^(*)

Hayrettin Ökçesiz^(**)

"Devlet" duygu ve düşünce evrenimizde yoğun bir tortudur. Neliği ve zorunluluğu konusunda tartışırken, onunla iyi bir birliktelik kurabilmenin koşullarını da sorgulamak zorundayız. Çünkü o bizi bırakmıyor. Ayrıca biz de onu bırakacak durumda değiliz.

Ben burada devletin gündelik yaşamında, ya da devletle olan günlük ilişkilerimizde çok önemli olduğunu bildiğimiz bir soruna değinmek istiyorum. Aslına bakarsanız, "devlet yaşamı" ya da "devletle olan ilişkilerimiz" gibi sözler bana pek gerçekçi gelmiyor. Bugüne dek "devlet" ile oturup bir çay içmişliğim yoktur. Onu hiç bir yerde görmedim. Gördüğüm, konuştuğum onun; yoluma çıkan, evime giren, yakama yaptışan, iltifat eden, asan, kesen, ölümlere giden, hayatını başkaları için sebil eden, gece gündüz çalışan ve çalışmayan memurudur. Onun için daha neler söylenebilir ki! Çayımı daim onunla içmişimdir. Aramızda ise bir "masa" sürekli olagelmiştir ki, bütün yaşam -etiyle, kanıyla- onun üzerinde işlem görmüştür.

Bu "işlem görmeye" bir diyeceğim yoktur. Yalnız bu işlemler görülürken benim görmekte zorlandığım, ama o kertede gereksinim duyduğum, özlediğim bir şeyi hep aradım. Bulabildiğimde dolgun, doyurucu, temelli, güçlü

kuvvetli, biçimi ve içi güven verici olsun istedim. Çoğunlukla özürliyüdü. Ya da "az ve öz" idi: Bu tasarruf tedbirinin nedenini ve hangi karamame ile emredildiğini merak etmişimdir.

O masanın etrafında ne denli çok konuşulmuşsa, o denli de az yazılmıştır. Ama yine de "kırtasiyecilik" dedikleri bir evrak seli sürekli baskın halindedir. Bu kez de "söylememek" için habire yazılır. Memur, "kendisinin bu işte bir 'dahli'nin olduğu asla düşünülmemelidir" diye kaygılanarak evrak-kozasını örer. O masanın etrafında aslan ya da tavşan yürekler güm güm ya da güp güp atar durur.

Devletin "gerekçe" sorunundan söz etmek istiyorum: Devlete gerekçe düzmekte kimse olağanüstü zorlanmaz. Fakat onun eylem ve işlemlerinin gerekçesiz bırakılmasının kendisine bulabileceğimiz her türlü gerekçeyi nasıl silip süpüreceğini de düşünmemiz gerekir.

Gerekçe derken, belirli bir nitelikte olanını kastediyorum. Yoksa, siyasal "seyr-i sefain" söylemlerinden, her türlü sertlik ya da yumuşaklık derecesinde verilen demeçlerden, onların olgusal ve mantuksal tutarlılıklarının düzeyinden söz açmanın burada yeri yoktur. Yani makine dairesindeki işleyişin güvencesi olan bir görevin yerine getirilmesi konu-

(*) Bu yazı ilk olarak 27.1.1999 tarihinde Cumhuriyet Gazetesi'nin 2. sayfasında yayımlanmıştır.

(**) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi